

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS

KANSALLINEN TOIMINTASUUNNITELMA TIETOYHTEISKUNNAN INFRASTRUKTUURIN PARANTAMISEKSI

Valtioneuvosto on tänään tehnyt seuraavan periaatepäätöksen:

Toimintasuunnitelman tavoite

1. Viestintäinfrastruktuurin kehitys varmistetaan siten, että kansalaisilla ja yrityksillä on asuin- ja sijaintipaikastaan riippumatta mahdollisuus tietoyhteiskunnan palvelujen käyttöön niiden tarjonnan mahdollistamalla ja omien tarpeidensa vaatimalla tavalla.

Toimintasuunnitelman mukaisin toimin:

parannetaan yleistä televerkostoa siten, että käyttäjät voivat saada siitä tietoyhteiskuntapalveluiden käyttämiseksi riittäviä tilaajayhteyksiä,

varmistetaan, että laajakaistapalvelut ovat hinnaltaan kohtuullisia sekä

järjestetään toimenpiteitä varten tarvittava valtion osuus rahoituksesta.

Vuoden 2010 tavoitetaso ja sen edellyttämät toimet

2. Lainsäädännöllä ja toimilupapolitiikalla varmistetaan, että vuonna 2010 jokaisessa vakinaisessa asunnossa sekä yrityksen ja julkishallinnon organisaation vakinaisessa toimipaikassa voidaan käyttää sujuvasti sähköisiä asiointipalveluita, siirtää sujuvasti digitaalisia kuvia ja ladata digitaalista musiikkia ja videoleikkeitä.

Teknisesti näiden palveluiden käyttö edellyttää kiinteää tai langatonta tilaajayhteyttä, jonka tulevan liikenteen välityskyky on keskimääräiseltä nopeudeltaan vähintään 1 megabitti sekunnissa.

3. Valtioneuvoston myöntämät televerkkoyritysten toimiluvat tarkistetaan ja mahdollisten uusien toimilupien velvoitteet asetetaan siten, että vuoden 2010 tavoitetaso saavutetaan. Merkittävimmän haja-asutusalueen viestintäpalveluiden tarjoajan UMTS-toimiluvan muutos pannaan voimaan vuoden 2010 alusta.

4. Viestintämarkkinalakia muutetaan siten, että määritellään vuoden 2010 tavoitetaso yleispalveluksi, jota yleispalveluvelvollinen teleyritys on velvollinen tarjoamaan vakinaisiin asuntoihin ja yritysten toimipaikkoihin kohtuullisella hinnalla viimeistään vuonna 2010.

Määrittely on tekniikkariippumaton, joten yleispalvelu voidaan toteuttaa kiinteänä tai langattomana yhteytenä. Lain tulee tehdä mahdolliseksi se, että yleispalvelun määrittelyä tarvittaessa muutetaan tietoyhteiskuntakehityksen vaatimalla tavalla.

Lain nojalla Viestintävirasto määrää kullakin alueella yleispalveluvelvollisen teleyrityksen, jonka on tarjottava yleispalveluvelvoitteen mukaisia palveluita.

5. Viestintämarkkinalakia muutetaan siten, että yleispalveluvelvollisuus voi käytännössäkin kohdistua myös verkkoyrityksiin.

6. Teleyrityksen on tarjottava yleispalvelua käyttäjille kohtuulliseen hintaan sillä alueella, jolla Viestintävirasto on määrännyt teleyrityksen yleispalveluvelvolliseksi. Viestintävirasto valvoo lain mukaisesti telemaksujen kohtuullisuutta. Teleyrityksille korvataan yleispalveluvelvollisuuden täyttämistä aiheutuvat kohtuuttomat nettokustannukset, jos lain mukaiset edellytykset täyttyvät. Lähökohtana kuitenkin pidetään, että teleyritykset myös jatkossa toteuttavat yleispalveluvelvoitteet ilman julkista rahoitusta.

Vuoden 2015 tavoitetaso ja sen edellyttämät toimet

7. Otetaan tavoitteeksi, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko tai muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 prosentissa vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voidaan käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita.

8. Teleyritykset rakentavat ja ylläpitävät yleistä televerkostoa kaupallisien perusteiden lakien, toimilupien ja viranomaismääräysten mukaisesti. Julkinen sektori tukee teleyrityksiä tämän toimintasuunnitelman mukaisesti, jos vuoden 2015 tavoitetasoa ei voida jollakin alueella saavuttaa kaupallisesti eikä sitä voida edellyttää teleyrityksiltä lailla, viranomaismääräyksillä tai toimiluvilla. Yritystuen haitalliset vaikutukset viestintämarkkinoihin ja kilpailuun minimoidaan yritystuesta annettavalla lainsäädännöllä sekä Viestintäviraston yksityiskohtaisemmillä kriteereillä ja ohjeistuksella.

9. Osana muuta alue- ja yhdyskuntasuunnittelua varmistetaan, että yleinen televerkosto pysyy haja-asutusalueellakin tietoyhteiskuntakehityksen vaatimalla tasolla. Suunnittelussa otetaan huomioon kansalaisten, elinkeinoelämän sekä julkisten palvelujen tarpeet.

Ympäristöministeriö arvioi yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa vuonna 2009, miten valokuiturakentamisen suunnittelu ja tukiasemien sijoittelu otetaan osaksi muuta maankäytön suunnittelua.

10. Uudistetaan liikenne- ja viestintäministeriön johdolla pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen kansallinen laajakaistastrategia, jonka tulee tukea tätä toimintasuunnitelmaa. Erityisesti huomiota kiinnitetään valokuidun ja langattoman laajakaistan edistämiseen haja-asutusalueilla.

Maakuntien liitot arvioivat yhdessä kuntien sekä alueella toimivien teleyritysten ja Viestintäviraston kanssa 30.10.2009 mennessä väestö- ja aluekehityksen huomioon ottaen maakunnan nopeiden yhteyskysynnän kehityksen ja yleisen televerkoston kehittämistarpeet. Siltä osin kuin vuoden 2015 tavoitetasoa ei saavuteta kaupallisesti, maakuntien liitot laativat suunnitelmat vuoden 2015 tavoitteen saavuttamiseksi.

Maakuntasuunnitelmien tulee sisältää kuntakohtaiset, sisäisen muuttoliikkeen ja todellisen kysynnän muutosta koskevat kartoitukset.

11. Viestintävirasto arvioi maakuntien liittojen suunnitelmat. Valtioneuvosto päättää laajakaistatuen jakautumisesta maakuntien kesken.

12. Maakuntien liitot kilpailuttavat suunnitelman toteuttamisen. Ne valitsevat yritystuen saajaksi yrityksen tai niiden yhteenliittymän taikka muun tahon, joka parhaiten ja taloudellisimmin toteuttaa suunnitelman. Kilpailutus toteutetaan niin, että tarvittavat rakennustyöt voidaan toteuttaa vuosina 2010 – 2015 ja että tavoitetaso saavutetaan vuoteen 2015 mennessä.

13. Käyttäjät hankkivat tilaajayhteytensä omalla kustannuksellaan valitsemaltaan teleyritykseltä tai muulta toimittajalta.

Kotitalousvähennyksen laajentamisella tieto- ja viestintätekniiikan laitteiden, ohjelmistojen, tietoturvan ja tietoliikenneyhteyksien asennus-, kunnossapito- ja opastustyöhön edistetään myös kansalaisten tasa-arvoa laajakaistaliittymän hankinnassa.

14. Maatalous- ja matkailuelinkeinon sekä muun yritystoiminnan yleispalvelutasoa nopeampien tilaajayhteyksien hankintaa tuetaan edelleen julkisin varoin olemassa olevia tukimuotoja käyttäen.

15. Siltä osin kuin vuoden 2015 tavoitetasoa ei saavuteta kaupallisesti, yleisen televerkoston parantamiseksi annetaan yritystukea enintään 67 prosenttia sen rakentamiskustannuksista. Tuki koostuu valtion osuudesta (korkeintaan 33 prosenttia), maakuntien ja kuntien osuudesta (noin 27 prosenttia) ja EU:n rakennerahastojen osuudesta (noin 7 prosenttia). Hallitus pyrkii suuntaamaan mahdollista EU-tasosta elvytyspakettia myös laajakaistahankkeisiin.

Valtio osallistuu vain sellaisiin maakuntasuunnitelmien kustannuksiin, jotka ovat välttämättömiä vuoden 2015 tavoitetason saavuttamiseksi. Valtion laajakaistatuki on vuosina 2010 – 2015 arviolta enintään 11 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä enimmäissumma pitää sisällään myös tämän periaatepäätöksen kohdassa 6 mainitut mahdolliset korvaukset, joita valtio maksaa teleyrityksille yleispalveluvollisuuden täyttämistä aiheutuvista kohtuuttomista nettokustannuksista.

16. Toimintasuunnitelman valtion rahoitusosuuteen tarvittavat menomäärärahat osoitetaan valtion talousarviossa liikenne- ja viestintäministeriön omalle momentille, mikä merkitsee vuosina 2010 ja 2011 kummallekin noin 11 miljoonan euron määrärahaa. Investointituen kokonaismäärä budjetoidaan vuodelle 2010 66 miljoonan euron valtuutena.

17. Kokeillaan taajuushuutokauppoja vuonna 2009 radiotaajuustyöryhmän keväällä 2008 mallintamalla taajuuksilla. Säädetään erillinen laki eräiden langattoman laajakaistan tarjontaan varattujen radiotaajuuksien huutokauppaamisesta. Tarkoituksena on hankkia kokemuksia ja arvioida sen perusteella huutokauppojen hyötyjä ja haittoja.

Siltä osin kuin laajakaistayhteyksien rakentamisen investointituesta valtiolle aiheutuvat määräaikaikaiset menot ylittävät 66 miljoonaa euroa, menot katetaan tarvittaessa teleyrityksiltä perittävällä määräaikaikaisella veroluonteisella televerkon tasausmaksulla. Verovelvollisia ovat laajakaistapalveluita tarjoavat teleyritykset. Maksu määräytyy kunkin teleyrityksen laajakaistaliittymien määrän mukaan. Maksu on määräaikainen. Huutokauppatulot ja tasausmaksut tuloutetaan valtion talousarvion tulopuolelle omille momenteilleen.

18. Viestintävirasto maksaa laajakaistatuen valtion osuuden maakuntien kilpailuttamille teleyrityksille tai niiden yhteenliittymille valtioneuvoston tuen alueellisesta jakautumisesta hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

19. Tuen saajat raportoivat vuosittain Viestintävirastolle ja maakuntien liitoille tuen käytöstä ja hankkeiden etenemisestä. Maakuntien liitot päivittävät verkkorakenteen ja tarjonnan tilanteen, kysyntäennusteet sekä tarjonnan kehityksen, muuttavat etenemissuunnitelmia tarpeen mukaan ja raportoivat nämä edelleen Viestintävirastolle. Viestintävirasto seuraa ja valvoo yritysten tukien käyttöä ja kokoaa maakuntien raporteista koosteraportin liikenne- ja viestintäministeriölle. Ministeriö raportoi edelleen toimintasuunnitelman toteutumisesta osana valtion tilinpäätöskertomusta.

20. Vuonna 2012 aloitetaan uuden toimintasuunnitelman laadinta, jolla varaudutaan vuoden 2015 jälkeiseen tilanteeseen. Uutta toimintasuunnitelmaa laadittaessa on myös kyettävä ottamaan huomioon voimassa olevan toimintasuunnitelman muutostarpeet esimerkiksi kysynnän tai tarjonnan osoittautuessa ennakoidusta poikkeavaksi.

Toimintasuunnitelman toteutumisen ehdot

21. Tämä periaatepäätös on ehdollinen ja toteutuu valtion osalta edellyttäen, että maakuntien liitot ja kunnat omalta osaltaan toimivat sen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.

22. Valtiontuki notifioidaan Euroopan komissiolle sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty. Tuen toteutuminen edellyttää, että komissio hyväksyy sen.